

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Oratio historica de initiis, causis et progressu Confessionis Augustanae et de vita ac laboribus M. Lutheri ...

Selnecker, Nikolaus

Ienae, 1592

Amplissimo et prudentissimo viro

[urn:nbn:de:bsz:31-67808](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-67808)

AMPLISSIMO ET
PRUDENTISSIMO VIRO,

DOMINO IOACHIMO BRANDES
Consuli Hildesheimensis reipublica, & FF. Eximio Iuris-
consulto D. IOHANNI BRANDES Doctori, ac Cla-
riss. V. IOACHIMO BRANDES Senatorij ordi-
nis V. Dominis suis, patronis & amicis co-
lendis. S. in CHRISTO,

AMPLISSIMI ET CLA-
rissimi viri, Domini honorandi: Cum
Petrus Apostolus credentes instruit ad
patientiam & constantiam in persecuti-
one, adducit nos ad considerationem
exemplorum, imitationem Christi, glo-
riam passionum, & auxilium certissimum, quod nobis
diuinitus confertur. Ne vobis, inquit, quiddam alien-
um videatur *ἡ ἰσχυρῶς*, æstus, seu persecutio probans
vos, vt ignis aurum probat, quasi aliquid absurdi vo-
bis accideret, sed lætamini, scientes, nihil novi esse, si
mundus vos oderit. Cogitate illud Eliæ: Non sum me-
lior patribus meis. Consolentur vos sanctorum exem-
pla: communicate Christi passionibus, cuius membra
estis, vt cum reuelabitur gloria Christi, gaudeatis &
exultetis. Beati estis, si conuitia sustinetis propter
nomen Christi. Spiritus enim, qui est gloriæ & Dei Spi-
ritus, super vos requiescit. Apud istos blasphematur.
Apud vos verò glorificatur: modò ne quis vestrum pa-
tatur vt homicida, aut fur, aut maleficus, aut inge-
rens sese alienæ vocationi, sed vt verè Christianus;
quod cum sit, ne pudore afficiamini, sed quisque po-
() 2 tius

tius glorificet Deum in tali causa. Tempus enim est, quo incipit iudicium à domo Dei: quod si primum à nobis, quis tandem exitus erit istorum, qui Euangelio Dei siue verbis Christi non credunt? Ac si iustus vix conseruatur, ubi impius & peccator comparebit? Quare qui aliquid patiuntur secundum voluntatem Dei, ij commendent animas suas fideli Creatori in bonis operibus, id est, non angantur solitudinibus & curis huius seculi de rebus caducis, & difficultate exiliorum, paupertatis, & ærumnarum, sed acquiescant in eo, quod sciunt suas animas in æternum à Deo conseruari, & se totos Deo dedant & subijciant, obædiant ei, inuocent eum, ac prædicent gratiam eius vsque ad vltimum vitæ spiritum. Hæc enim est *ἀγαθοποιία* Petri, de qua extat dulcissima promissio: Esto fidelis vsque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ.

Quid quæso sunt totius mundi odia, machinationes, minæ, persecutiones, exilia, iniuriæ, calumniæ, mendacia? Larvæ sunt, & prodromus infernalium pœnarum manentium eos, qui istis indulgent. Dum nos illi vexant, se ipsos damnant. Nos verò gaudebimus exultantes, cum reuelabitur gloria Christi. Beati estis, inquit Petrus, si conuitia sustinetis propter nomen & verbum Christi. Et Paulus: Momentanea leuitas afflictionis æternum pondus gloriæ affert. Ipse quoque Dominus noster I E S V S C H R I S T V S, Sanator, Seruator, Saluator, Non relinquam vos, ait, orphanos, sed veniam ad vos. Bonum Dominum habemus, qui confortat nos in omni tribulatione, persecutoribus nostris interim cauteriatis conscientias habentibus, & vno post alium miserrimè, & sæpe in extrema desperatione

one ad Cerberum proficiscente, vt phrasi locus sit, quæ
Zonaras & Nicetas vtuntur: ἐξηράσατο ἢ ἀνεξερέμψατο
τὴν ψυχὴν, eructauit seu excreauit animam. Hinc tan-
ta animositas per Spiritus sancti gratiam semper extitit
in pectoribus piorum martyrum. Spiritus enim ille vi-
uificator inest, adest, & præest pijs, & reddit eos for-
tes & viuos in extrema imbecillitate, atq; in media
morte. Hæc consolatio pluris nobis est, quàm vni-
uersi mundi gloria & potentia. Si Deus in nobis, pro
nobis, nobiscum Emmanuel, quis contra nos? Si mun-
du hic dæmonibus scateret sicut vermibus, nil time-
remus anxie, vincemus tandem strenue. Princeps mun-
di superbiat, ringatur ac infaniat, nocere nescit nebus
Io, cum fractus sit vel verbulo. Glorificando Deum
glorificabimur, cum reuelabitur gloria Christi. Hæc
consolatio si non esset, quis vnquam vellet esse Chri-
stianus, nedum pati exilia, odia, pauperiem, & alias
iniurias? Cum quo autem glorificabimur? Cum Deo.
En gloriam æternam & ineffabilem. Quare? quia glo-
rificauimus Deum. Qua in re? In perseuerantia fidei
in Filium Dei Θεάνθρωπον Φιλάνθρωπον. Perstemus ergo,
speremus, oremus, & expectemus auxilium à Domi-
no, qui fidentes deseruisse nequit.

Ne iam de alijs dicam, viuum huius fidei, confes-
sionis, perseuerantiæ, animositatis, patientiæ, & in-
uictæ constantiæ exemplum & speculum politissimum,
Deus misericors nobis nostra ætate proposuit Orga-
num electum & vas admirandæ misericordiæ suæ D. D.
Martinum Lutherum, tanquam lucernam in mundi te-
nebris præ alijs doctoribus & confessoribus actiue &
passiue fidelitate sua veritatem cœlestem propaganti-
bus, longe lateq; per totum Christianismum, splen-

dentem, & voce sua vocalium quatuor vicem ad quatuor mundi cardines suppletem, & cæteros habentem aut consonantes discipulos, & ex his quosdam mutos & tutos sub ipsius disciplina, quosdam verò semivocales, horumque post obitum Mosis & Eliæ tanti, & quidem postremi, aliquot liquidos & molles, aliquot duplices, vt Vir Clariss. Vitus Vinsemius medicus & Græcus præstantiss., piæ memoriæ, seriò iocari solebat. Utinam totum alphabetum cum omnibus classibus suis non mutaretur, & non essent, qui morderent calcaneum Lutheri, & non tam Pontificios, quam Lutheranos simul vno, scilicet, ictu & impetu prostratos vel lent, nouamq; Theologiam, Calvinianam nimirum, Ecclesijs, scholis, regnis, & rebus publicis, partim vi, partim insidijs obtrudere conarentur. Sed videbimus quid & quomodo ac quousq;: ac deinde quid Deus sit facturus, quomodo ipsos tractaturus, & quousque permisurus illis licentiam. Mutatio enim in cœlis certissimè decreta est.

Vt autem exemplo Magni Lutheri ad patientiam & constantiam accendantur & exuscitentur animi omnium piorum Doctorum, prodest curriculum vitæ, & laborum, vocationis & conseruationis eius intueri ac considerare, quod prorsus diuinum esse, nemo negare potest.

Etsi igitur opera illa ab alijs antea & suscepta, & præstita sit adeo, vt accessione meæ opellæ non opus esse videatur, præsertim cum extent Reuerendi & Clariss. V. D. Ioh. Matthesij, mihi olim amicissimi, sanctæ recordationis, de Diuo Luthero conciones, & itidem R. & Cl. V. D. Ludouici Rabi martyrologium: tamen cum ante aliquot annos Lipsiæ in Academia celeberr.,
iussu

inssu incliti Electoris Saxoniae, Augusti, & *ἡ ἐν 2015 ὁ 11*
συχαζοντι, Augustanae Confessionis professio mihi
iniuncta esset, in frequentissimo coetu curriculum D.
Lutheri repetendo recitavi, de quo cum idem Elector
pientissimus certior fieret, voluit non tantum filio suo
Christiano, Duci Saxoniae, Patris successori, utinam ad
Patris vestigia, historicam illam recitationem mitti, & pu-
blice à me dedicari, sed etiam eandem voluit in verna-
culam nostram linguam opera & studio domestici mei
M. Pauli Heusleri ingeniosi, docti, & pij viri, conuerti, &
peculiari clementia Iudæum, quem in ædibus mecum
ad septennium integrum habui, Paulum Pragensem, in
Christiana religione optimè institutum, afferentem
Celsitati ipsius versionem illam, amplexus est, & fouit
Lipsiæ apud me liberaliter, quam diu Paulo vita diui-
nitus concessa fuit, qui ibidem in vera agnitione & in-
uocatione Christi obdormiuit.

Humilima autem dedicatio illa mea de verbo ad
verbum, ante annos sedecim scripta, & edita, hæc fuit:

Cum in frequenti coetu scholastico, Princeps Illu-
strissime, Domine Clementissime, orationem histori-
cam hanc, quam Tuæ Illustrissimæ celsitati vides esse
dedicatam, haberem, & de voluntate ac petitione
certè multorum illa ederetur in publicum, circumspi-
ciens, & exilia nostrarum lucubrationum passim ober-
rantium, atq; hodie receptum tutum vix inuenientium
considerans, Tuam Illustrissimam celsitatem commo-
dissime considerationi meæ obuientem, cui illa, et-
si formâ sua & quantitate verborum exilis, breuis, te-
nuis, forsan & macilenta, & ieiuna, argumento tamen
suo, & rerum pondere magna, consecraretur atq; of-
ferretur merito, deprehendi, Quamuis enim alij in
codem

eadem argumento sudarint magna cum laude, & ex-
tent inter cetera, Sleidani de Luthero labor Latinus,
ac D. Matthesij conciones de eodem grauissima, ger-
manicè habitæ & scriptæ: tamen, cum viderem obli-
terari plaræq; & iuuentuti erudiendæ rarò proponi ea,
quæ Deus nostris temporibus potenter & successu mi-
rabili, & quidem nobis, & ad nostrum vsum præstitit,
operæ precium esse omnino censui, atq; officij mei esse
ratus sum, vt cum me & auditores ad confessionis Au-
gustæ nostræ, Augustanam quam vocant, exegetin &
enarrationem, de Augusta sententia Patris tui, nomi-
ne & re Augusti, Domini clementissimi mei, accinge-
rem, nonnulla in memoriã reducerem, pro quibus
Deo gratias vnusquisq; nostrum ex animo vt dicamus,
fas & par est. Non recedet malum de domo ingrati,
inquit Salomon. Et David inter causas maximarum
pœnarum & calamitatum populi Israëlitiçi recenset
hanc etiam, quòd obliuioni tradidissent beneficia Dei,
inquiens: Obliti sunt Deum, qui saluauit eos, qui fe-
cit magnalia, mirabilia & terribilia, & non credide-
runt verbo eius, murmurauerunt, & non obedierunt
voci Domini: ideo eleuauit manum eius super eos, &
prostrauit eos. Cumq; experiamur quotidie, omne
nostrum malum oriri ex obliuione anteaكتورum, ex
qua securitas originem trahit, & ex securitate in rebus
secundis persuasio & *δόξα*, ex persuasione arrogantia &
superbia, ex arrogantia temeritas & audacia, ex teme-
ritate perturbatio rerum, & aliquid noui comminiscen-
di & introducendi conatus, & ex hoc conatu multiplex
scandalum, quod citius enascitur & crescit, quàm so-
piri & auerti rursus potest, idcirco reducendi sunt a-
nimi nostri, & imprimis iuuentutis teneræ, & mirum in
modum

modū passim neglectæ, ad fontes atq; principia, siue ad
ea, quæ Deus antea apud nos incepit gratiose, continua
uit potenter, perfecit mirabiliter atq; feliciter, vt me-
mores illorum, nunc quoq; discamus amare Dei ver-
bum, Deo confidere, & Diaboli ac fanaticorum ho-
minum præstigijs, machinationibus, insidijs, intrepido
animo contradicere & repugnare, quemadmodum
monet Dauid, cum inquit: Quæ audiuius & cognouimus,
& Patres nostri narrauerunt nobis, ea non ce-
labimus filios & posteritatem, narrantes laudes Domi-
ni, & virtutes eius, & mirabilia quæ fecit, vt agnoscat
generatio altera, & Filij qui nascentur, & exurgant, &
narrent ea filijs suis, ac ponant in Deo fiduciam suam,
& non obliuiscantur operum Dei, & mandatum eius
seruent, ne fiant sicut patres eorum, generatio rebellis
& exasperans, generatio quæ non direxit cor suum, &
non credidit Deo spiritus eius. Non custodierunt te-
stamentum Dei, & in lege eius noluerunt ambulare, &
obliti sunt beneficiorum eius, & mirabilium, quæ ex-
hibuit eis. Nos certè hac ætate nullam prætere ex-
cusationem possumus, si quid nobis accidit, quo sedu-
cimur, hoc est, quod sanæ doctrinæ cœlesti aduersatur,
& fidei, vitæ ac salutis nostræ incommodat. Culpa no-
stra est omnis, sita vel insupina ingratitude, & socor-
dia atq; negligentia, vel in petulantia carnali & fastuo-
sa, propria hominum mundanorum, qui magis ea, quæ
sunt Dei, in obsequium suæ rationis & phantasiæ ca-
ptiuare solent, quam ea, quæ sunt rationis, in obse-
quium Christi captiuare student, atq; ita in Christi ad-
uentu magis asinam Christo, quam asinæ Christum im-
ponunt, minimè imitantes Abrahamum, qui sub mon-
te Moria asinum & seruos relinquebat, *ὁὐς τῆ πισει τὰ*

)

νικησικα,

νικηθῆναι, μετὰ ὧν φύσεως τε καὶ πίστεως, καὶ νυτῶμεν ἐκεί-
την, vt Theodoretus loquitur, id est, cum medius
esset inter naturam, & fidem, & modo huc, modo illuc
inclinaret, tribuit fidei victoriam, & verbo Dei pal-
mam atq; laudem veritatis. Hodie profectò, etiamsi
congerant argumenta, non trecenta, non mille, non
millies mille, sed infinita, aduersarij doctrinæ sinceræ,
tamen aliud nihil faciunt, nisi vt cramben suam vete-
rem repetant, & novis pallijs vestitam, aut peregri-
no pipere conditam, proponant, quæ scriptis Lutheri,
& Philippi, & aliorum, qui in his terris doctrinam pu-
ram hæcenus propagarunt fideliter & constanter, vt pu-
tris & putrefacta iam dudum, & putrefaciens alia quo-
que, quibus apponitur, satis denudata & enervata, ex-
poliata & palam ἐν παρρησίᾳ traducta & confusa est, ita,
vt mirum sit, esse & reperiri interdum homines ambi-
tione, & nescio cuius vanæ & sapientiæ, vel doctrinæ
peculiaris ridicula persuasione turgentes, qui quasi de
coelo arrepta iactitant argumenta, & horum exaggera-
tione fumum vendunt rudioribus, quæ iam pridem &
veritate verbi discussa, & ex Ecclesia explosa sunt: qua
in re illi suam inscitiam & negligentiam produnt ma-
gis, quam veritati patrocinantur. At de his, vt verba
faciam, non est huius loci, licet sit huius temporis. Sed
poterit hoc fieri commodius & oportunius aliàs. V-
num hoc affirmo, veræ fidei & pietatis studium deesse
plurimq;. Hoc si animis infixum esset, non laborare-
mus: Libenter enim nos & omnia nostra verbo Dei
submitteremus. Esse tamen aliquos, quibus gloria
Christi Emanuelis, & dignitas verbi diuini, & consci-
entiæ propriæ incolumitas, atq; futuræ rationis ac iu-
diciij nouissimi præsentio, salutisq; æternæ cura cordi
est.

est, minimè dubitare debemus. Et sunt hi soli, qui beneficia Dei per Lutherum & alios nobis præstita agnoscunt, & pro luce Euangelij Deo grati sunt, & corruptelas & tenebras, quas subinde crescente crepusculo imminere vident, oderunt & fugiunt, ac auertere student, aut saltem, ne alij incauti illis citius opinione obruantur, vt certè fit, monere clamando, rogando, monstrando, & vicem ætatis nostræ deplorando, quantum possunt, & ratio vocationis vniuscuiusq; fert, præcauere solent, etiamsi propterea excipiantur sæpè toruo vultu, & inquietudinis à securis, qui periculum non animaduertunt, accusentur. Vt autem ad rem reuertar, placuit, Illustrissime Princeps, Tuæ celsitati ea, quæ ad Doctrinæ & pietatis studiosam iuuentutem retuli, & quibus me & illam ad Deo gratias agendas exultare volui, exhibere & dedicare. Etsi enim pauca sunt, quæ commemoravi, quæq; sufficere ad præsens meum institutum iudicavi, & commemoranda plura ad aliud tempus referuo, tamen non esse indigna hæc Tuæ celsitatis cognitione existimaui, & me iudicio non falli, penè certus sum. Et cum & deceat illustrissimam celsitatem Tuam vestigijs Augustorum tuorum auorum atq; parentum, quorum laus est & erit in coelis maior, quam in terris, licet etiam hîc sit illa meritò veneranda & amplissima, insistere, & sponte etiam hoc facias, minus causæ est, cur dubitare debeam de animo Tuæ celsitatis, quo hæc meam subiectionem, & opellam, quam hîc offero, acceptura & probatura est. Ego certè eo sum, & debeo esse animo, vt si vitæ meæ discrimine, & amissione, dignitati & saluti Tuæ celsitatis, vtpote verè Christianæ, etiamsi sciam hanc meo isto ministerio nec egere, nec augeri, (de meo tamen subiectissim

)(2

mo ani-

mo animo loqui mihi liceat) inferuire & gratificari
possem, nunquam & nusquam quidquam desiderari in
me paterer. Parens Tuæ celsitatis Dominus Clementif-
simus meus, Augustus Elector, Augustus Princeps, tan-
tus est, & tanti ab animo meo æstimatur, quantum esse
se, & quanti æstimari neminem post Deum, in terris
noui. Liceat enim mihi loqui, quod sentio, sine cu-
iusquam iniuria. Et cur ita sentiam, habeo causas gra-
uissimas, quas priuatim exposui aliàs, nunc verò etiam
publicè commemorari posse, si opus sit, testor. Vidi
mundum, & didici iam sanè ad annos multos acceptis
verberibus, quid sit, & quid faciat mundus, & simul
cognoui, quàm sit necessarium Ecclesiæ & Reipublicæ,
communi ac priuatæ saluti, nosse & habere Principem
doctrinæ sanæ, pietatis veræ, disciplinæ rectæ & pacis
aureæ custodem, tutorem, patronum, intelligentem
& constantem. Oremus Deum propter Deum, vt con-
seruet nobis Patrem tuum, matrem tuam Reginam pi-
entissimam, teq; ipsum, & tuas sorores Principes lau-
datissimas, & hoc præsertim tempore nobis omnibus,
magistratui, & subditis, doctoribus & auditoribus af-
sit suo spiritu sancto, & diabolorum conatus reprimat
& confundat, & Imperij dignitatem, capite, membris,
& pedibus defensis, saluam & incolumem conseruet,
ad gloriam diuini sui nominis, & ad doctrinæ veræ
constantem propagationem & nostram ac posteritatis
miseræ nostræ, verè miseræ salutem, Amen. Lipsiæ
Anno salutis abundantis, 1574. 1. 2. 3. 6. Calendis
Decemb. :quo die ante annos 53, Leo X. Pontifex, Lu-
theri nostri infensissimus hostis, toxico sublatus obiit.

Hæc igitur tum temporis scripta, repetere placuit
præsertim cum iam post *πλαγκροσύνην, ἧς ἐκ ἐστὶ κακώτε-
ρον ἄλ-*

ἢ ἄλλο, de qua memini ante annos aliquot, paulo post
Aug. usti Electoris obitum, me nescio quid presentien-
tem *ἡμετέριον* Musei mei Lipsici in ædibus, quas paro-
chiales vocant, inscribere distichon: Promptus ad exilium, si sic tibi Christe videtur, quantumuis morbis, canicieq; senex: eadem historica narratio in coetu amplo
Ecclesiæ, cui Christus Dominus mirabili ductu me iam
feruire vult, non tam à me repetita, quàm planè noua
facta sit, additis plurimis, quæ in prima recitatione
omissa fuere.

Hæc verò gratitudinis reuerentiæ, obseruantia, & subiectionis ergo, Vestris Amplitudinibus, Patroni reuerenter colendi, animo simplice dedico, ad quorum dignitatem, censuram, & ius illa iam spectant & referuntur, apud vos nimirum recognita, renouata, scripta, pronunciata, & publicè recitata. Sub nominis familiæ vestræ auspicio & rutela edere historiæ huius notationem volui, coniungens Patrem Virum sapientia laude celeberr., cum Filijs clarissimis, pietate & virtute præstantiss. Tenuia quidem sunt, quæ exhibeo, sed scio hæc esse *ἡμετέριον*, imò Ecclesiæ Christi necessaria, atq; ipsis quoq; Pontificijs nec inutilia, nec ingrata. Vnum genus est hominum, sane odiosum, quod Calvinianum se esse iactitat, quod veritati recitationum talium extremè aduersatur, & Vatiniani odij veneno & bile acerbissima resistit. Sed licet illud diluuij sui immanitate passim regna, & Ecclesias adobruat, & hypocritæ muti non afficiantur dolore super contritione Ioseph, ramen cum peculiaris historia eodem, quo hæc modo recitata est, iuuentuti studiosæ proponenda sit, & decimo Confessionis Augustanæ articulo attextenda, istud missum iam faciemus, & Dei iudicio

committemus, orantes Deum, vt & hanc Rempubli-
cam, & Ecclesias & scholas, & totam Saxoniam (de
qua Doct. Lutherus dicere solitus fuit, Dat vnd wat
wird bey der Warheit bleiben/ etc.) in agnita verita-
te coelesti conseruet, & omnia inquinamenta, hærefes,
rupturas, & fanaticas opiniones confundat & reprimat,
autoribus illarum vel conuersis vel prostratis.
Adsit etiam Spiritu sancto suo nostris Regibus, Electo-
ribus & Principibus, vt Gloriæ Christi, Veritati diui-
næ, Ecclesiæ afflictissimæ, & ouibus suæ tutela & pro-
tectioni diuinitus commissis, tanquam Pastores fide-
les, Patres benigni, & Organa salutaria & sibimetipsis
ad salutem propriam, & subditis suis seruientes com-
modent, & rationis summo Iudici reddendæ mē-
mores sint. Vestras Amplit. Filio Dei docen-
das, ducendas, regendas & tegendas,
humilimè commendo. Hildesiæ

mensē Maio. 1591.

1. 2. 3. 6.

VV. Amplitud,

deditifs.

minister Ecclesiæ Christi

NICOLAVS SELNECCERVS. D.

Dextera Domini fecit virtutem, facit, & faciet.

E I 2